

5. Kodakevy`ch B.O. Perspekty`vy` rozvy`tku nacional`nogo IT – sektoru [Elektronny`j resurs]. – Rezhy`m dostupu: http://www.economy.in.ua/pdf/8_2015/29.pdf

6. Karpov V.A. Analiz pidpry`yemny`cz`ky`x proektiv: navchal`ny`j posibny`k / Gorbachenko S.A., Karpov V.A. – O: ONEU rotapry`nt, 2013. – 241 s.

7. Bil`ovs`ka O.A. Konkurentozdatnist` IT-galuzi ta IT- autsorsy`ngu v Ukrayini: shlyaxy` opty`mizovanogo upravlinnya [Elektronny`j resurs]. – Rezhy`m dostupu: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4161>

27.08.2018

УДК 338.45:330.15

JEL Classification: P420

Гейко Людмила, Мартинюк Альона

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ З ПЕРЕРОБКИ ДИКОРΟΣЛИХ НЕДЕРЕВНИХ РОСЛИН

Розглянуто діяльність лісового господарства. Досліджено економічне значення лісового господарства, а також напрямок вирощування дикорослих недревних рослин (продуктів). Розглянуто динаміку розвитку збирання дикорослих недревних продуктів України на основі аналізу статистичної інформації в Одеській області.

Досліджено значення очерету в промисловості, а також перспективи розвитку підприємств з використанням очерету в різних галузях. Розглянуто можливості використання та минулий досвід обробки очерету. Досліджено систему розвитку на прикладі ТОВ «УКРРІД», а також техніку та специфіку обробки дикорослих недревних продуктів, потребу в обладнанні та її якість, а також, необхідність в інших матеріальних ресурсах.

Прооведено аналіз динаміки показників очерету звичайного, що відбувається у м. Вилкове. Досліджено

економічне значення впровадження матеріалу на прикладі зарубіжних країн, перспективи співпраці з країнами-сусідами та європейськими країнами. Розглянуто переваги українського очерета над очеретом інших зарубіжних країн. Проведено SWOT-аналіз ТОВ «УКРРИД» і виявлені його переваги, слабкі місця, можливості та загрози. Обґрунтована необхідність активно займатися просуванням продукту на європейський ринок, вести широку рекламну кампанію в Україні з розповсюдження екологічно чистих ресурсів у побуді населення і розробки відповідної стратегії розвитку підприємства.

Ключові слова: переробка очерету, стратегія підприємства, галузь дикорослих недревесних рослин, господарська діяльність, експорт, ефективна діяльність.

Гейко Людмила, Мартинюк Алёна

ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ ПРЕДПРИЯТИЙ ПО ПЕРЕРАБОТКЕ ДИКОРАСТУЩИХ НЕДРЕВЕСНЫХ РАСТЕНИЙ

Рассмотрена деятельность лесного хозяйства. Исследовано экономическое значение лесного хозяйства, а также направление выращивания дикорастущих недревесных растений (продуктов). Рассмотрена динамика развития сбора дикорастущих недревесных продуктов Украины на основе анализа статистической информации в Одесской области.

Исследовано значение тростника в промышленности, а также перспективы развития предприятий с использованием тростника в различных отраслях. Рассмотрены возможности использования и прошлый опыт обработки камыша. Исследованы факторы развития предприятий по переработке дикорастущих недревесных растений на примере ООО «УКРРИД», а также технология и специфика обработки дикорастущих недревесных продуктов, потребность в оборудовании и ее качество, а также необходимость в других материальных ресурсах.

Проведен анализ динамики показателей камыша обычного, добываемого в г. Вилково. Исследовано

экономическое значение применения материала на примере зарубежных стран, перспективы сотрудничества со странами-соседями и европейскими странами. Рассмотрены преимущества украинского камыша над камышом других зарубежных стран. Проведен SWOT-анализ ООО «УКРРИД» и выявлены его преимущества, слабые места, возможности и угрозы. Оуюснована необходимость активно заниматься продвижением продукта на европейский рынок, вести широкую рекламную кампанию в Украине по распространению экологически чистых ресурсов и необходимость разработки соответствующей стратегии развития предприятия.

Ключевые слова: переработка камыша, стратегия предприятия, отрасль дикорастущих недревесных продуктов, хозяйственная деятельность, экспорт, эффективная деятельность.

Geiko Liudmyla, Martyniuk Alona

PERSPECTIVES OF DEVELOPMENT OF ENTERPRISES IN PROCESSING OF DIGESTALLY WILD NON-TIMBER PLANTS

The activity of forestry is considered. The economic value of forestry, as well as the direction of growing wild non-timber plants (products) has been investigated. The dynamics of the development of collection of wild non-timber products of Ukraine on the basis of analysis of statistical information in the Odessa region is considered. The importance of reeds in the industry, as well as prospects for the development of enterprises using reeds in various fields were explored. The possibilities of using and the past experience of cane processing are considered. The system of development on the example of company «UKRRID» was explored, as well as the technique and specifics of the processing of wild non-timber products, the need for equipment and its quality, as well as the need for other material resources.

The analysis of the dynamics of indicators of common reeds, produced in Vilkovo. The economic significance of the use of the material was studied on the example of foreign countries, the

prospects for cooperation with neighboring countries and European countries. The advantages of Ukrainian reeds over the reeds of other foreign countries are considered. A SWOT – analysis of UKRRID LLC was conducted and its advantages, weaknesses, opportunities and threats were identified. It justifies the need to actively engage in the promotion of the product on the European market, to conduct a wide advertising campaign in Ukraine for the dissemination of environmentally friendly resources and the need to develop an appropriate strategy for the development of the enterprise.

Key words: reed processing, enterprise strategy, branch of wild non-timber products, enterprise, economic activity, export, effective activity

Постановка проблеми. Прибирання очерету у водоймі (ставку, озері, річці) стає все більш актуальним завданням. Це пов'язано з тим, що розорювання водоохоронних зон річок призводить до збільшення замулювання водойм за рахунок пилового віднесення. В результаті цього водойми міліють і на мілинах починає активно виростати очерет, осока, сильно розмножуються водорості. Все це призводить до лавиноподібного процесу – чим більше очерету наростає, тим більше біоматеріалу виявляється у воді, а навпаки, більше біоматеріалу – швидше замулюється і заболочується водойму [1].

Мета статті полягає в обґрунтуванні перспектив розвитку українських підприємств з переробки дикорослих недеревних рослин, що відкриваються перед ними у зв'язку із переорієнтацію потреб населення на натуральні продукти та ресурси, а також у дослідженні досвіду закордонної практики.

Виклад основного матеріалу дослідження. Протягом усього свого розвитку люди використовували дикорослі рослини для харчування, виготовлення одягу та побутових потреб. У сучасних умовах використання недеревних ресурсів також має велике значення і достатньо активно поширюється. При інтенсивному веденні лісового господарства на основі комплексного підходу фахівці лісового господарства повинні вміти раціонально використовувати існуючі ресурси. У зв'язку з цим особливо важливе значення набувають знання технологій побічних користувань, що можуть забезпечити комплексне і

невиснажливе використання лісових ресурсів та їх раціональну переробку.

Лісовими ресурсами є деревина технічна та лікарська сировина, кормові, харчові й інші продукти лісу, які використовують для задоволення потреб населення та виробництва. Крім деревини існують інші види ресурсів, які називають недеревною продукцією. Згідно другорядних лісових матеріалів і здійснення побічних лісових користувань в лісах України, до другорядних лісових матеріалів належать: пні, луб, кора, деревна зелень тощо. Побічні користування лісом включають випасання худоби, заготівлю сіна; розміщення пасік; добування деревних соків; збирання та заготівлю дикорослих плодів, горіхів, ягід, грибів, лікарських рослин і технічної сировини, лісової підстилки, очерету та ін. [2 с.10].

Протягом останніх років в лісах України спостерігається зростання обсягів спеціального використання недеревних ресурсів, зокрема заготівлі другорядних лісових матеріалів. Серед них не останнє місце займає очерет.

Очерет – це трав'яниста рослина (0,8-5 метрів заввишки), яка росте на лісових та низинних болотах, у плавнях. Часто утворює густі зарості. Тіньовитривала рослина. Цвіте в липні — вересні. Поширений по усій Україні. Заготівля провадиться у районах поширення. Промислова заготівля можлива у дельтах рік Дніпра та Дунаю. Запаси сировини великі.

Це цінна рослина застосовується в основному в будівельній індустрії, як матеріал з високими теплоізоляційними властивостями.

На даний час відомо, що очерет містить 10,8% мінеральних речовин, в основному з діоксиду кремнію. Оптимальна довжина снопа 1,5 - 2.2 м [3].

Ще кілька сот років тому нашими пращурами очерет використовувався для облаштування покрівлі. Але поступово з розвитком виробництва стали розроблятися нові матеріали для пристрою покрівлі і про очерет поступово забули. Спочатку його замінила черепиця, потім шифер і сталевий оцинкований лист. Але очерет є найбільш екологічно чистим матеріалом.

Очерет звичайний знаходить широке використання у господарстві [4]. Раніше його широко використовували у

целюлозно-паперовій промисловості для виробництва картону, целюлози.

Очерет використовувався і використовується у виробництві будівельних матеріалів. Доцільність цього підтверджується віковою практикою населення безлісних районів, де очерет був основним матеріалом не лише на селі, але й у міському будівництві. У промисловості він використовувався для виробництва очеретяних та гіпсоочеретяних плит, стіни з яких в 3-4 рази дешевші, ніж цегляні. Очерет знаходив застосування в хімічній та хімікофармацевтичній промисловості. З нього одержували фурфурол, кормові білкові дріжджі та інші продукти [5].

Для деяких населених пунктів і ряду адміністративних районів очерет залишається єдиним видом побутового палива.

Практичне значення для промисловості очерет звичайний має завдяки тому, що його зарості займають величезні площі, які вимірюються сотнями тисяч гектарів, на цих площах забезпечується щорічна висока врожайність рослин.

Збирають очерет у повній біологічній стиглості пізно восени і взимку за допомогою спеціальних машин (комбайнами). Щоб не завдавати травм кореневищам і молодим пагонам, під час ручної і особливо механізованої заготівлі сировини з обвалованих територій спускають воду у річки і в такий спосіб просушують ґрунт перед збиранням урожаю. На ділянках, де очерет щороку не викошують, з часом нагромаджується багато відмерлих однорічних пагонів, так звані старники, що заважають розвитку молодих поколінь. Внаслідок цього різко знижується продуктивність очеретяних заростей. Щорічне скошування очерету сприяє підвищенню його врожайності на 10-15%, а випалювання — на 20-60%.

Щоб чітко окреслити перспективи збирання та обробки очерету для подальшого використання в межах країни, розглянемо кількісні та якісні параметри очерету звичайного, які представлені в таблиці 1.

Проаналізувавши висоту, діаметр та кількість рослин на 1 м² можна сказати про потенціал щодо підвищення щільності вирощування рослин. Динаміка параметрів очерету за період 2013-2017 рр. в Одеській області показана на рисунку 1.

Таблиця 1

Параметри очерету звичайного Одеської області
за 2017 р. [6]

Місцевість	Фітомаса, кг/м ²	Кількість рослин на 1 м ² , шт./м ²	Висота очерету, см	Діаметр стебла, мм
Жебриянське	1,5	165	147	4,15
Північний	2,15	158	146,5	4,52
Шабаш	0,74	116	1,53	3,86
Прорвін	1,580	106	210	4,85
Приморське	2,13	207	173,5	4,01

Дані рис.1 свідчать, що показники очерета звичайного та його фітомасу на ділянках в м. Вілкове мають тенденцію до збільшення кількості щільності та фітомаси на м².

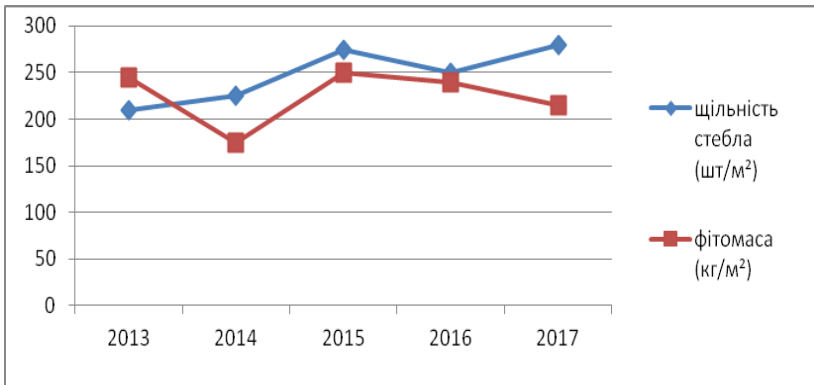

Рис. 1. Динаміка показників очерету звичайного в м. Вілкове [7]

Це може бути пов'язано із освітленням у весняний період території, що призводить до збільшення рослин на 20-25 % і вище [7].

В останні роки виріс інтерес до очерету як до природного покрівельного матеріалу. Спочатку цей природний покрівельний матеріал став використовуватися будівельниками європейських країн. Але поступово він дійшов і до нас. Така

популярність зумовлена невисокою ціною матеріалу і його винятковими технічними характеристиками.

За кордоном, а саме, у Нідерландах дах покривають очеретом товщиною 35 см, який є природним теплоізолятором і краще ніж будь-який інший матеріал виконує своє призначення, так як дах з тростини не вимагає додаткової ізоляції. Це свого роду термос, який зберігає тепло взимку і прохолоду влітку. Для порівняння дах з очерету товщиною 30 см відповідає 10 см мінеральної вати закладені під дахом з черепицею.

Одним з підприємств, що займається видобуванням очерету в Одеській області, є ТОВ «УКРПІД». Це очеретна компанія, яка почала експортний очеретяний бізнес в Україні, поставивши перший український очерет з Вилкове в Голландію в 1999 році.

Очерет видобувається компанією в Біляївському, Овідіопольському та особливо в Кілійському районах Одеської області. Потім він, прямує для переробки та використання за кордон. Основним імпортером Одеського очерету є Голландія, з якої сировина потрапляє також до Бельгії, Франції, Італії, Люксембургу [8].

У Голландії сніп одеського очерету вагою більше 10 кг коштує \$ 25. Очерет активно використовується в Голландії і інших країнах при облаштуванні дахів. Очерет - відмінний терморегулятор, він добре зберігає тепло і не пропускає холод. Взимку в «очеретяних» будинках тепло, а влітку – прохолодно. Цю рослину з Одеського регіону європейці цінують за екологічну чистоту.

Очерет не є ліцензованим товаром, на нього немає мита. Тож бюджет районів і області не отримує митного податку від видобутку цієї рослини.

Почавши роботу в бізнесі з заготовки очерету, дуже швидко товариством було усвідомлено, що без хорошої, надійної техніки для косіння очерету розвиватися в цьому бізнесі практично неможливо.

Перші дві машини марки SEIGA були закуплені в Угорщині. Ці машини були занадто слабкими і не здатними вести роботу в важких умовах українських плавнів. Тому велику увагу підприємцями було приділено розвитку та вдосконаленню машин для прибирання очерету. З часом підприємство

розпочало займатися збіркою машин для косіння очерету. Постійно вдосконалюючи й поліпшуючи свої машини, підприємство в даний час може запропонувати кращі, ніж SEIGA, машини.

Займаючись очеретяним бізнесом, підприємці освоїли не тільки виробництво машин-комбайнів для викосу очерету, а й важливого елемента кожного очеретяного комбайна - шин для SEIGA машин. Таким чином, окрім основної діяльності з викосу та експорту очерету, ТОВ «УКРРІД» виготовляє та продає комбайни для прибирання очерету і шини для таких комбайнів. Сьогодні їхні шини досить надійні, доступні в Україні і не поступаються датським Soft truck systems 1200.

Їхні машини успішно працюють в важких умовах українських очеретяних територій. Вони високонадійні і майже повністю складаються з деталей, які легко доступні в Україні та країнах СНД. Це дозволяє проводити ремонт машин під час збирання очерету максимально швидко.

Якщо розглядати Одеський регіон та і всю країну взагалі, то високої конкуренції у сфері збирання дикорослих не деревинних ресурсів не існує. ТОВ «УКРРІД» – це єдине підприємство, яке займається збиранням дикорослиного очерету. На даний момент діючими конкурентами є зарубіжні, а саме європейські підприємства.

Це викликає необхідність провести SWOT-аналіз ТОВ «УКРРІД» і виявити його переваги, слабкі місця та можливості та загрози. Результати такого аналізу містяться у таблиці 2.

SWOT-аналіз показав, що підприємство має коло споживачів, які формують стабільний попит на продукцію, що означає наявність перспектив у майбутньому.

Діяльність підприємства є прибутковою. Головною перевагою ТОВ «УКРРІД» лишається природні умови вирощування очерету та його природна чистота.

На ринку України існує компанія, яка успішно працює на вітчизняному, а також білоруському та польському ринках і спеціалізується на покрівельних проектах великих розмірів і різної складності форм. Це компанія «Дах з очерету», яка забезпечує покриття дахів житлових будинків, туристичних споруд і об'єктів громадського харчування, музеїв під відкритим

небом, садиб, садових сараїв, господарських будівель, презентаційних об'єктів (ярмарок, виставок) та ін.

Таблиця 2

SWOT-аналіз ТОВ «УКРПІД»

Сила	Слабкість
- сприятливі кліматичні умови - висока родючість земель в регіоні - відносно невисокі витрати на видобуток очерету - унікальні властивості сировини природна чистота очерету, що видобувається - використання для видобутку очерету техніки власного виробництва	значна кількість відходів від видобутку очерету екологічне забруднення середовища значний знос техніки, що використовується
Можливості	Загрози
виробництво нового виду продукції з відходів зменшення відходів модернізації праці робітників просування продукції на нові ринки застосування сучасного технологічного обладнання та обслуговування	внутрішня конкуренція зростання податків нестабільність законодавства недосконалість пов'язаних з експортом очерету законів чуттєві зміни клімату зміна споживчих потреб населення зниження реальних доходів населення

Для цього вона самостійно постачає матеріали, що необхідні для укладення дахів з очерету (очерет, солому, герметики та ін.). При цьому використовують імпрегнацію зовнішньої частини даху з очерету з використанням протипожежного засобу AGMA FIRESTOP SG2-Н голандського виробництва. Вона активно переймає досвід ТОВ «УКРПІД».

Оскільки Україна багата на такий природний ресурс як очерет і більша її площа є лісовою, то у майбутньому потенційними конкурентами підприємства можуть стати

новостворювані і діючі підприємства в Полтавській, Харківській, Волинській, Івано-Франківській області та інших регіонів [8].

Щоб досягти нових висот ТОВ «УКРРІД» необхідно активно займатися просуванням свого продукту на європейський ринок, вести широку рекламну кампанію в Україні з розповсюдження екологічно чистих ресурсів у побуді населення, займатися пошуком виробництва нових товарів з відходів видобування очерету. Для цього розробити стратегію розвитку підприємства і скласти та реалізовувати проекти щодо її виконання.

Висновки та перспективи подальших досліджень.

Очерет звичайний є важливим компонентом екосистем, що забезпечує природне очищення водойм. У заростях очерету відбувається гніздування та харчування багатьох видів птахів, низка риб відкладає тут ікру та вирощує молодь. Угруповання очерету південного, незважаючи на його великі біологічні запаси, є дуже чутливими до порушень довкілля. Недотримання науково обґрунтованої технології викосу очерету загрожує погіршенням стану угруповань очерету, що може привести до погіршення якості сировини та часткової або повної втрати ресурсу; збідненням видового та кількісного складу птахів та інших тварин – мешканців очеретяних заростей; розвитком екологічно небезпечних процесів у водоймах та водно-болотних угіддях.

Україна має можливості для нарощування виробництва продукції з очерету, яка не буде завдавати шкоди довкіллю та буде стимулом для розвитку економіки в даній галузі. Проблема, яка існує на сьогоднішній день, вимагає комплексного вирішення: оптимізації системи машин; ефективного захисту рослин; оптимізації структури посівів.

На даний момент маючи високу якість продукції та збільшення попиту на очерет в країнах Європи, ТОВ «УКРРІД» слід направити розвиток компанії на створення нових взаємовідносин з іншими країнами, в першу чергу з Нідерландами, а також, з їх країнами-друзями, оскільки репутації наших діючих підприємств в першу чергу розповсюджується на країни-сусіди.

Література

1. Огляд соціально-економічного стану України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://proconsulting.ua/base>

2. Недеревні ресурси: навч. посіб. / А.В. Мигаль, В.В. Бокоч. – Ужгород: Видавництво УжНУ «Говерла», 2017. – 128 с.

3. Дах з очерету [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dah-z-ocheretu.pro/page-6.html>

4. Врожайність очерету [Електронний ресурс]. – Режим доступу: tuzlim.org.ua/wp-content/2017.pdf

5. Технологія застосування та переваги очерету [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.ukrreed.com

6. Рослинність Дунаю та її зміни під впливом кліматичних факторів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://awsassets.panda.org/downloads/zhmud_elena.pdf

7. Економічні результати сільськогосподарського виробництва [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>

8. Партнери та потенційні споживачі підприємства «УКРПІД» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://delo.ua/business/gollandcy-i-francuzy-za-kamysh-6556/delo.ua>

9. Діяльність ТОВ «УКРПІД» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://youcontrol.com.ua/contractor/analytics/?id=10568678&mode=all_years

1. Oglyad social`no-ekonomichnogo stanu Ukrainy` [Elektronny`j resurs]. – Rezhym` dostupu: <http://proconsulting.ua/base>

2. Nederevni resursy`: navch. posib. / A.V. My`gal`, V.V. Bokoch. – Uzhgorod: Vy`davny`cztvo UzhNU «Goverla», 2017. – 128 s.

3. Dax z ocheretu [Elektronny`j resurs]. – Rezhym` dostupu: <http://dah-z-ocheretu.pro/page-6.html>

4. Vrozhajnist` ocheretu [Elektronny`j resurs]. – Rezhym` dostupu: tuzlim.org.ua/wp-content/2017.pdf

5. Texnologiya zastosuvannya ta prevagy` ocheretu [Elektronny`j resurs]. – Rezhym` dostupu: www.ukrreed.com

6. Rosly`nnist` Dunayu ta yiyi zminy` pid vply`vom klimaty`chny`x faktoriv [Elektronny`j resurs]. – Rezhy`m dostupu: http://awsassets.panda.org/downloads/zhmud_elena.pdf

7. Ekonomichni rezul`taty` sil`s`kogospodars`kogo vy`robny`chtva [Elektronny`j resurs]. – Rezhy`m dostupu: <http://www.ukrstat.gov.ua>

8. Partnery` ta potencijni spozhy`vachi pidpry`yemstva «UKRRID» [Elektronny`j resurs]. – Rezhy`m dostupu: <https://delo.ua/business/gollandey-i-francuzy-za-kamysh-6556/delo.ua>

9. Diyal`nist` TOV «UKRRID» [Elektronny`j resurs] . – Rezhy`m dostupu: https://youcontrol.com.ua/contractor/analytics/?id=10568678&mode=all_years

22.08.2018

УДК 338

JEL Classification: D410

Іванченко Анастасія, Маркітан Олександр

НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ РОЗДРІБНОЇ ТОРГІВЛІ

У статті досліджено та проаналізовано сутність поняття «конкурентоспроможність» та "конкурентоспроможність підприємства". Приведено власне бачення поняття "конкурентоспроможність". Розглянуто погляди вчених на визначення конкурентоспроможності підприємства.

Досліджено основні фактори, від яких залежить конкурентоспроможність торговельних підприємств. Охарактеризовані основні риси конкурентоспроможності підприємств роздрібною торгівлі. Позначено основні завдання в сфері підвищення конкурентоспроможності підприємств.

Визначено основні організаційні заходи підвищення конкурентоспроможності. Показано основні шляхи вирішення проблем підвищення конкурентоспроможності торговельних підприємств в сучасних економічних умовах. Сформульовано